

Hazine Müsteşarlığından:

**SORUMLULUK SİGORTALARINDA BİRDEN ÇOK SİGORTA
HÜKÜMLERİNİN UYGULANABİLİRLİĞİ HAKKINDA GENELGE
(2013/6)**

Sigortanın zenginleşme aracı olarak kullanılmasını engellemek amacıyla düzenlemeye tabi tutulan birden çok sigortaya ilişkin hükümler, Türk Ticaret Kanununun 1465 ve müteakip maddelerinde yer alır. Birden çok sigortaya ilişkin şartların düzenlendiği Türk Ticaret Kanununun 1465. maddesi uyarınca birden çok sigortadan bahsedebilmek için aynı menfaatin, aynı rizikolara karşı, aynı süre için, birden çok sigortacıya aynı veya farklı tarihlerde sigorta ettirilmiş olması gerekir. Bu durumda risk gerçekleştiğinde sigorta ettirene sigorta bedelinden daha fazlası ödenmez.

Kanunda “birden çok sigorta” türleri; 1466. maddede müşterek sigorta, 1467. maddede çifte sigorta ve 1468. maddede de kısmi sigorta şeklinde düzenlenmiştir. Söz konusu maddelerden de anlaşılacağı üzere birden çok sigortaya ilişkin hükümlerin uygulanabilmesi öncelikle belli bir sigorta bedeli olan menfaat söz konusu olmalıdır. Nitekim Türk Ticaret Kanunu’nun Sigorta Kitabı’nın sigorta türlerine ilişkin özel hükümlerin incelendiği İkinci Kısımın Birinci Bölümü’nde zarar sigortaları; mal sigortaları ve sorumluluk sigortaları şeklinde ikiye ayrılmış ve birden çok sigortaya ilişkin hükümlere de mal sigortalarıyla ilgili bölümde yer verilmiştir. Türk Ticaret Kanununun sorumluluk sigortalarına uygulanacak hükümleri düzenleyen 1485. maddesinde ise sorumluluk sigortalarına genel hükümlerle birlikte birden çok sigortadan müşterek sigortanın düzenlendiği 1466/I. maddenin uygulanabileceği hüküm altına alınmıştır.

Söz konusu düzenlemeler karşısında;

- a) Sorumluluk sigortaları için çifte sigorta ya da kısmi sigorta hükümlerinin uygulanabilmesi mümkün değildir.
- b) Buna karşın Türk Ticaret Kanununun 1466/I. maddesindeki şartların gerçekleşmesi halinde müşterek sigorta hükümleri sorumluluk sigortaları hakkında da uygulanabilir. Müşterek sigortaya ilişkin hükümlerin uygulanabilmesi için ise bahsi geçen maddeler gereği, aynı menfaatin birden çok sigortacı tarafından, aynı zamanda, aynı süreler için ve aynı rizikoya karşı sigorta ettirilmesi gerekir.
 - aa) Türk Ticaret Kanununun 1466. maddesindeki “aynı zaman” ifadesi “aynı an”ı ifade eder. Dolayısıyla, aynı menfaat, aynı süreler için ve aynı risklere karşı sigorta edilmiş olsa bile bu sözleşmeler farklı günlerde yapılmışsa sorumluluk sigortaları için müşterek sigorta hükümleri uygulanamaz.
 - bb) Maddede geçen “aynı süre” ifadesi çakışan süreler anlamındadır. Aynı menfaat, aynı anda, aynı riskler için fakat farklı sürelerle sigorta ettirilmişse sorumluluk sigortasında müşterek sigorta

uygulaması ancak çakışan sürelerde ortaya çıkan risklerden doğan zararlar için söz konusu olur.

cc) Sorumluluk sigortalarında müşterek sigortadan bahsedebilmek için aynı menfaat için, aynı anda yapılan birden fazla sorumluluk sigortasında, çakışan süreler içinde ortaya çıkan risk de sigortacılar açısından aynı olmalıdır. Sorumluluk sigortalarında riskin ne olduğu ise Türk Ticaret Kanununun 1473. maddesinde hüküm altına alınmıştır. Buna göre risk, sözleşme süresi içinde gerçekleşen olay olarak belirlenebileceği gibi riskin, olay daha önce meydana gelmiş bile olsa sözleşme süresi içinde ortaya çıkan zarar şeklinde belirlenebilmesi mümkündür. Bu noktada aynı sorumluluk için aynı anda yapılan sigortada, çakışan süreler içinde ortaya çıkan riskler farklıysa, örneğin sigortacılarından biri risk olarak olayı, diğeri ise zararı kabul etmişse aynı sorumluluk sigorta edilmiş olsa dahi sigortalar arasında müşterek sigorta uygulamasından bahsedilemez.

Müşterek sigortaya ilişkin hükümlerin uygulanamadığı durumlarda;

- a) Her bir sigortacı; sigortalı ve zarar görene karşı, diğere sözleşmelerden bağımsız olarak sorumludur.
- b) Sigortalı ya da zarar gören kişi, zararını dilediği sigorta şirketinden talep edebilir. Sigortacıların diğere sigortaların varlığını ileri sürerek tazminat ödeme borcundan kaçınmaları mümkün değildir.
- c) Burada birden çok borç bulunmakla birlikte bunlar arasında hukuki bir bağ ve ilişki mevcut olmadığından kümülatif borcun varlığından söz edilebilir. Bu nedenle de sigortacı kendisine karşı yapılmış bir talep varsa bunun gereğini yapmış olduğu sözleşme nedeniyle diğere sözleşmelerden bağımsız şekilde yerine getirmek zorundadır.
- d) Zarar herhangi bir sigortacı tarafından karşılandığı ölçüde diğere sigortacıların, sigortalı ya da zarar görenlere karşı sorumluluğu ortadan kalkar.